

MONITOR GOSPODARCZY INSTYTUTU ZACHODNIEGO

6/2025
22.07.2025

*Redakcja:
dr Piotr Andrzejewski*

SYTUACJA EKONOMICZNA W NIEMCZECH – maj 2025 r.

Według majowych raportów wzrost gospodarczy w pierwszym kwartale 2025 r. był większy niż spodziewany (0,4%). Oprócz dalszego ożywienia konsumpcji prywatnej i ożywienia aktywności inwestycyjnej, istotną rolę odegrały również przewidywane efekty eksportowe związane z ogłoszonymi cłami ze strony USA (zamówienia na zapas). Wskaźniki nastrojów utrzymywały się w maju na niskim poziomie i były wyrazem niepewności dotyczącej polityki handlowej USA. Pomimo stabilizacji konsumpcji prywatnej, rząd federalny nie wyklucza ponownego osłabienia niemieckiej gospodarki. Produkcja w sektorze przetwórczym spadła w ujęciu miesięcznym o -1,4%, produkcja przemysłowa o -1,9%, a produkcja energii o -1,6%. Wzrosła jedynie produkcja budowlana (1,4%). Zwiększyła się także liczba zamówień w sektorze produkcyjnym (0,6%). Z kolei sprzedaż detaliczna zanotowała spadek o 1,1% w ujęciu miesięcznym, choć w porównaniu rok do roku wzrosła o 2,3%. Mniej o 5,6% było też ogółem w maju rejestracji nowych samochodów. Inflacja wyniosła 2,1%, wykazując trend stabilizacyjny (ceny żywności wzrosły o 2,8%, zaś ceny energii spadły o -4,6% rok do roku). Maj nie przyniósł także ożywienia na rynku pracy, a bezrobocie było wyższe o 34 000 osób (do 6,5%). Liczba upadłości konsumenckich wzrosła o 3,6% w ujęciu miesięcznym.

→ [*Die wirtschaftliche Lage in Deutschland in Juni 2025*](#)

ANALIZY

🕒 Priorytety nowej szefowej resortu gospodarki Katheriny Reiche

Podczas wygłoszonego w Bundestagu exposé minister Reiche opisała skalę wyzwań stojących przed niemiecką gospodarką. Zauważyła, że pomimo 1,4 mln wakatów liczba bezrobotnych przekroczyła 3 mln osób. Reiche uważa, że choć pandemia i rosyjska agresja na Ukrainę nie pomogły niemieckiej gospodarce, to przyczyny kryzysu są „made in Germany” i to w Niemczech należy te problemy rozwiązać. Według minister Niemcy mają potencjał i solidne podstawy, by przezwyciężyć obecny kryzys. Podkreśliła, że aż 40% wszystkich światowych tzw. ukrytych championów (wysoko wyspecjalizowanych firm średnich rozmiarów) znajduje się w Niemczech. Za nadrzędny cel Reiche uznała wejście niemieckiej gospodarki na ścieżkę wzrostu w wysokości 1% PKB w najbliższych latach.

Katherina Reiche w swym wystąpieniu skoncentrowała się na czterech priorytetach polityki gospodarczej:

1. **Obniżka cen energii** stanowi pierwszy i najważniejszy priorytet dla rządu, gdyż skokowo pozwoli poprawić konkurencyjność niemieckich firm i przemysłu. Reiche zobowiązała się do wytworzenia 20 GW w nowych elektrowniach gazowych (które mają być „Hydrogen-ready”, gotowe do zastosowania wodoru). Jednocześnie ogłosiła urealnienie i zmniejszenie tempa zielonej transformacji. Nowe instalacje do produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii (OZE) mają powstawać dopiero po utworzeniu wystarczającej sieci przesyłowej.
2. **Handel zagraniczny** to drugi priorytet. Niemcy jako gospodarka oparta na eksporcie są szczególnie wrażliwe na wszelkie ograniczenia wolnego handlu. Reiche zapowiedziała działania na szczeblu UE w celu podpisania nowych umów o wolnym handlu z Chile, Meksykiem, państwami Mercosur, Indiami, Australią oraz państwami ASEAN. Ważnym wyzwaniem pozostaje zmniejszenie napięć handlowych z USA (które są największym globalnym odbiorcą niemieckiego eksportu). Szefowa niemieckiego resortu gospodarki od czasu objęcia urzędu odbyła szereg spotkań mających na celu realizację tego priorytetu:
 - 23.05 z indyjskim ministrem spraw zagranicznych Subrahmanyamem Jaishankarem
 - 27.05 z komisarzem UE ds. dobrobytu i polityki przemysłowej Stéphanem Séjournem
 - 03.06 z amerykańskim przedstawicielem ds. handlu Jamiesonem Greerem
 - 04.06 z francuskim ministrem gospodarki Érikiem Lombardem
 - 04.06 z ministrami handlu państw OECD.
3. **Biurokracja:** według Reiche obowiązki sprawozdawcze dla firm generują niepotrzebne koszty, dlatego wskazała na powstanie nowego ministerstwa ds. redukcji biurokracji oraz modernizacji państwa
4. **Europa:** nowa minister uznała potrzebę utrzymania konkurencyjności UE za priorytet swojej polityki gospodarczej, dlatego będzie dążyć do rozwiązań mających obniżyć koszty produkcji (zwłaszcza dla przemysłu energochłonnego). Pierwsze działania podjęte przez Reiche przybrały formę przekonywania KE o potrzebie dofinansowania przez Berlin kosztów energii elektrycznej dla przemysłu chemicznego i stalowego, aby pomóc zakończyć najdłuższy powojenny okres stagnacji w Niemczech. W ocenie Reiche „brak produkcji stali oraz produkcji chemicznej w Niemczech oznacza wejście w nowe zależności” dla całej UE. Reiche oczekuje poparcia KE dla programów subsydiowania ww. gałęzi niemieckiej gospodarki.

[Manuskript der Antrittsrede von Bundesministerin Katherina Reiche](#)

● **Zalecenia rady ekspertów ekonomicznych dla nowego rządu**

W dniu 21.05.2025 r. rada ekspertów ekonomicznych opublikowała swój raport „Między nadzieją a strachem: słabość gospodarcza i szanse pakietu finansowego, przeszkody biurokratyczne i zmiany strukturalne”, który zawiera szereg zaleceń w zakresie polityki gospodarczej dla nowego rządu.

W ocenie ekspertów Niemcy nadal zmagają się z fazą słabości gospodarczej. Przewidują oni, że PKB w tym roku ulegnie stagnacji, a w 2026 r. wzrośnie o 1,0%. Rada uważa, że wykorzystanie środków z pakietu finansowego na dodatkowe inwestycje pobudzi wzrost gospodarczy w perspektywie średnioterminowej. Według autorów raportu należy jednak unikać finansowania wydatków konsumpcyjnych długiem, a także stworzyć rozwiązania instytucjonalne zapewniające wykorzystanie środków na cele inwestycyjne.

Dużo uwagi w dokumencie poświęcono „niepotrzebnej biurokracji”, która powinna być ograniczana bardziej konsekwentnie niż dotychczas. Nowe przepisy muszą być skuteczne, przyjazne dla użytkownika i egzekwowalne, aby nie prowadziły do dodatkowej nieefektywnej biurokracji. W ocenie ekspertów wymogi biurokratyczne i długotrwałe procesy zatwierdzania spowalniają ogólny wzrost gospodarczy. Ponadto, jak zauważono w raporcie, zmiany strukturalne przyspieszają i w przyszłości wpłyną na sektory i regiony, które wcześniej były silne gospodarczo. Kolejnym wyzwaniem jest polityka celna prezydenta USA Donalda Trumpa, która zagraża globalnemu wzrostowi gospodarczemu. Ekspersi są zdania, że dodatkowy pakiet finansowy oferuje możliwości modernizacji infrastruktury i powrotu na ścieżkę szybszego wzrostu.

„W najbliższej przyszłości na niemiecką gospodarkę istotny wpływ będą miały dwa czynniki: polityka taryfowa USA i pakiet finansowy” – twierdzi Monika Schnitzer, przewodnicząca Niemieckiej Rady Gospodarczej. Polityka taryfowa USA stanowi dodatkowe obciążenie dla i tak już słabego niemieckiego eksportu, który prawdopodobnie spadnie jeszcze bardziej w związku z gwałtownym i nieprzewidywalnym wzrostem ceł. Począwszy od 2026 r., środki z pakietu finansowego będą stanowić pozytywny impuls dla inwestycji w budownictwo i sprzęt, a także dla konsumpcji publicznej. Oczekuje się, że konsumpcja prywatna wzrośnie nieco silniej niż w 2025 r., ponieważ dochody rozporządzalne w ujęciu realnym będą rosły w większym stopniu.

Raport przewiduje, że inflacja cen konsumpcyjnych wyniesie średnio 2,1% w 2025 r. i nieznacznie spadnie do 2,0% w 2026 r. W dokumencie zauważa się, iż „nie ma pewności, czy obecne konflikty handlowe będą napędzać, czy też hamować inflację. Ekspansywna polityka fiskalna w Niemczech mogłaby również zwiększyć oczekiwania inflacyjne, a tym samym sprzyjać zaostrzeniu polityki pieniężnej przez EBC”.

W ocenie ekspertów pakiet finansowy może pomóc pobudzić gospodarkę, jeśli środki z niego pochodzące zostaną przeznaczone przede wszystkim na cele inwestycyjne. Mogłoby to zrekompensować utracone inwestycje i przywrócić Niemcy na ścieżkę wzrostu. Rada ekspertów sugeruje, by zastosować środki instytucjonalne, aby uniknąć przesunięć

w budżecie podstawowym i zaprzestania finansowania już zaplanowanych inwestycji. W przypadku wydatków na obronę znowelizowana Ustawa Zasadnicza przewiduje próg 1% PKB, powyżej którego wydatki poza hamulcem zadłużenia mogą być finansowane kredytem. Autorzy raportu zauważają, że próg ten jest zbyt niski, a minimalna kwota wydatków na obronę w budżecie podstawowym powinna wynieść co najmniej 2% PKB i być zagwarantowana ustawowo.

→ [*Zwischen Hoffen und Bangen*](#)

WIADOMOŚCI

🕒 **Produkcja samochodów w Niemczech – najdroższa na świecie**

„Zbyt wielu ludzi w Niemczech produkuje zbyt mało samochodów” – podaje dziennik „Handelsblatt”. Ponadto istnieje zagrożenie całkowitego wykluczenia Niemiec z rynku motoryzacyjnego ze względu na poziom cen ich samochodów. Same koszty pracy wyniosły średnio w 2024 r. ponad 3300 dolarów w przeliczeniu na pojazd, co jest najwyższym wynikiem na świecie. Dane pochodzą od firmy konsultingowej Oliver Wyman, która porównała 250 fabryk samochodów na całym świecie. Według badania wydatki na płace, pensje, programy emerytalne i świadczenia socjalne w przeliczeniu na wyprodukowany pojazd przez firmy samochodowe, nawet we Francji i USA, są o połowę niższe niż w Niemczech. W Chinach, największym na świecie rynku nowych samochodów, koszty pracy są nawet pięć i pół razy niższe i wynoszą 597 dolarów za pojazd. Znacznie niższe koszty pracy odnotowano również w Japonii i Korei Południowej, gdzie działają takie duże marki jak Toyota, Nissan, Hyundai i Kia. Najniższe koszty w przeliczeniu na pojazd występują w Maroku (106 dolarów), Rumunii (273 dolary) i Meksyku (305 dolarów). Koszty pracy stanowią w Niemczech nawet do 20% całkowitego kosztu pojazdu (materiały ok. 50%). Oprócz wysokich płac producenci samochodów i dostawcy od Monachium po Wolfsburg borykają się również z drogim prądem i gazem, złożonymi strukturami i nadmierną biurokracją w postaci wymogów dotyczących dokumentacji. Wraz ze spadającymi wolumenami sprzedaży istnieje ryzyko bankructw lub opuszczenia Niemiec przez średniej wielkości dostawców. W tym wypadku zagrożony byłby cały ekosystem: sieć badań czy zakłady inżynieryjne. Ratunkiem dla niemieckich firm ma być strategia deglobalizacji i ponadregionalnej produkcji (np. modeli SUVów na rynku amerykańskim). Dla Europy Środkowej może to być szansa na przeniesienie do niej części produkcji samochodów z Niemiec. Wśród zaleceń dla branży pojawiają się: kompresja powierzchni produkcyjnej, zmniejszenie wariantów modeli oraz zwiększenie automatyzacji. Rząd federalny może wesprzeć branżę poprzez obniżenie cen energii.

[Handelsblatt, Autobau in Deutschland bis zu 7800 Dollar teurer als in China](#)

🕒 **Napięcie między rządem a Federalną Agencją Sieci**

W maju pojawiły się napięcia pomiędzy nowym rządem federalnym a Federalną Agencją Sieci (BNetzA) w sprawie przywilejów dla przemysłu w zakresie opłat sieciowych. Dotyczy to w szczególności ulg, które są niezbędne dla przetrwania niektórych przedsiębiorstw przemysłowych. Agencja ma zagwarantowaną ustawowo autonomię, w związku z czym rząd federalny nie może narzucać jej zmiany prowadzonej polityki. Prezes BNetzA Klaus Müller skrytykował obecne przepisy, twierdząc, że nie są już one właściwe, ponieważ zmuszają do ciągłego subsydiowania zakupu energii elektrycznej. W 2024 r. Agencja Sieci ogłosiła zamiar reformy przywilejów przyznanych dużym przemysłowym odbiorcom energii elektrycznej. Przedsiębiorstwa przemysłowe, które zużywają dużo energii elektrycznej i kupują stale wysokie ilości energii elektrycznej przez cały rok, korzystają ze znacznych zniżek w opłatach sieciowych, co kosztuje ok. 1,4 mld euro rocznie. Według BNetzA w przyszłości firmy, które elastycznie pozyskują energię elektryczną, tj. orientują się na energię wiatrową i słoneczną, mają być nagradzane. Jednakże wiele firm ma wątpliwości co do opłacalności takiej polityki, wyrażając potrzebę stałych, a nie elastycznych dostaw prądu. Nowa koalicja rządząca zajęła stanowisko po stronie firm. W umowie koalicyjnej zapisano, że celem jest „odciążenie energochłonnych odbiorców bez obowiązku elastyczności”. W ocenie rządu Agencja idzie „złą drogą”, koncentrując się tylko na zmniejszeniu emisji CO₂. Pojawiają się też głosy, że ogromne uprawnienia Federalnej Agencji Sieci są sprzeczne z niemieckim rozumieniem konstytucyjnego podziału władz. Spór o przywileje dla przemysłu może stanowić precedens w określaniu granic autonomii dla Agencji.

[Handelsblatt, Industrierabatte entzweien Netzagentur und neue Bundesregierung](#)

🕒 **Kontrole graniczne a gospodarka**

Plany federalnego ministra spraw wewnętrznych Alexandra Dobrindta (CSU) dotyczące zaostreżenia kontroli granicznych spotykały się z oporem w środowisku biznesowym. Volker Treier, dyrektor ds. handlu zagranicznego w Niemieckiej Izbie Przemysłowo-Handlowej (DIHK), ostrzegł przed konsekwencjami dla przepływu towarów, pracy i przemieszczania się ludzi. „Kryzys związany z koronawirusem pokazał już, że ograniczenia w ruchu granicznym mogą obciążać gospodarkę” – powiedział Treier. Dążąc do ograniczenia nielegalnej migracji, decydenci polityczni powinni zatem „pamiętać o tym, aby ważne dostawy i handel transgraniczny funkcjonowały jak najsprawniej”. Funkcjonujący jednolity rynek europejski i strefa Schengen są „niezbędne” dla silnie powiązanej międzynarodowo gospodarki niemieckiej – podkreślił Treier. Szef Federalnego Związku Handlu Zagranicznego (BGA) Dirk Jandura, zaapelował o czasowe ograniczenie kontroli. „Jeśli wzmożone kontrole są konieczne dla ochrony ludności, to oczywiście to akceptujemy. Ale te ograniczenia powinny mieć charakter tymczasowy” – stwierdził Jandura.

Problemów może spodziewać się branża logistyczna, regionalny handel detaliczny, restauracje transgraniczne oraz sektor opieki zdrowotnej. Zwiększona intensywność kontroli to także większe koszty magazynowania dla firm, zwłaszcza tych, których dostawy są zorganizowane na zasadzie

„just in time”. Dyrektor Niemieckiego Instytutu Badań Ekonomicznych (DIW) Marcel Fratzscher ostrzegł nowy rząd Niemiec przed posunięciem się za daleko w „osiąganiu uzasadnionego celu ograniczenia nielegalnej imigracji” i spowodowaniem znacznych szkód gospodarczych. „Kontrole graniczne, które sprowadzają się do ich zamknięcia, poważnie zakłócają łańcuchy dostaw dla firm w Niemczech i w całej Europie i uderzą w otwartą gospodarkę Niemiec, która i tak już znajduje się w poważnych tarapatach” – stwierdził Fratzscher. Niemieckie firmy mogą zostać zmuszone do rezygnacji z kilkuset tysięcy pracowników, którzy codziennie lub co tydzień dojeżdżają do pracy przez granice Niemiec. „Dotyczy to nie tylko niemieckich regionów przygranicznych, ale także dużych miast, takich jak Berlin, które poniosłyby znaczne straty bez osób dojeżdżających do pracy z krajów sąsiednich” – dodał Fratzscher.

[*Handelsblatt, Wirtschaft fürchtet Nachteile durch verstärkte Grenzkontrollen*](#)

KALENDARium

DATA	MIEJSCE	WYDARZENIE
06.05.2025	Berlin	Katherina Reiche została szefową resortu gospodarki i energii w rządzie federalnym Friedricha Merza.
07.04.2025	Schwedt	Ministerstwo Gospodarki oraz Laboratorium start-upów wybrało 10 projektów, którym mają wspierać lokalną gospodarkę w Schwedt, w szczególności rafinerię PCK.
12.05.2025	Berlin	Ministra Reiche mianowała Franka Wetzela na stanowisko sekretarza stanu. Wetzel ma zająć się polityką przemysłową oraz energetyczną i wodorową.
13.05.2025	Warszawa	Szefowa niemieckiego resortu gospodarki wzięła udział w Radzie Ministrów Energii w ramach polskiej prezydencji w UE. Katharina Reiche skupiła się na bezpieczeństwie energetycznym i infrastrukturze, w szczególności na Ukrainie i w Republice Mołdawii.
15.05.2025	Bruksela	Podczas spotkania ministrów handlu UE uczestnicząca w nim ministra Reiche rozmawiała na temat rozwoju stosunków handlowych UE z USA, w tym o wpływie na te relacje potencjalnych ceł oraz o ryzyku przekierowań handlowych i konfliktów handlowych na dużą skalę.
19.05.2025	Berlin	Rząd Federalny zatwierdził projekt ustawy mającej na celu poprawę warunków ramowych testowania innowacji w żywych laboratoriach (Reallabore-Gesetz). Ustawa ma ułatwić funkcjonowanie żywych laboratoriów, które umożliwiają testowanie innowacji przez ograniczony czas i pod oficjalnym nadzorem w możliwie najbardziej realistycznych warunkach.
21.05.2025	Berlin	Rada Ekspertów Ekonomicznych przedstawiła swój raport dotyczący polityki gospodarczej.

22.05.2025	Bruksela	Ministra Katherina Reiche wzięła udział w spotkaniu ministrów ds. konkurencyjności w UE. Dyskusja dotyczyła Strategii Jednolitego Rynku przygotowanej przez KE.
28.05.2025	Berlin	Christoph Ploß został nowym Federalnym Koordynatorem ds. gospodarki morskiej i turystyki. Ploß jest członkiem niemieckiego Bundestagu od 2017 r. Od 2018 r. zasiada w Komisji Transportu i Spraw Europejskich Bundestagu. Jako przewodniczący frakcji parlamentarnej CDU/CSU w Komisji Transportu opowiadał się za przyspieszonym planowaniem i zatwierdzaniem projektów infrastrukturalnych.
28.05.2025	Berlin	Parlamentarna sekretarz stanu Gitta Connemann została mianowana nową Federalną Komisarz ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw. 99% firm w Niemczech to małe i średnie przedsiębiorstwa. Zatrudniają one ok. 54% pracowników.